

V Bruseli 20. 9. 2017
COM(2017) 534 final

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Podpora rastu a súdržnosti v pohraničných regiónoch EÚ

{SWD(2017) 307 final}

1. OTÁZKA POHRANIČNÝCH REGIÓNOV V EURÓPSKEJ ÚNII

V Európskej únii (EÚ) a v štátoch Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktoré s ňou bezprostredne susedia, existuje 40 vnútorných pozemných hraníc¹. V uplynulých desaťročiach pomohol európsky integračný proces pri premene pohraničných regiónov vnútri EÚ z prevažne periférnych oblastí na oblasti rastu a príležitostí. Dokončením jednotného trhu EÚ v roku 1992 sa výrazne zvýšila produktivita a znížili sa náklady na základe zrušenia colných formalít, harmonizácie alebo vzájomného uznávania technických pravidiel a poklesu cien v dôsledku hospodárskej súťaže; obchod vo vnútri EÚ sa v priebehu 10 rokov zvýšil o 15 %; vytvoril sa dodatočný rast a vytvorilo sa ďalších približne 2,5 milióna pracovných miest.

Tieto zmeny mali pozitívny účinok (vďaka slobode pohybu zintenzívnila miestna cezhraničná interakcia) a negatívny účinok (znížila sa zamestnanosť v colných správach a súvisiacich službách) v pohraničných regiónoch². Vo všeobecnosti sa zvýšili príležitosti na rozvoj spoločných služieb a činností na miestnej úrovni.

Pohraničné regióny vnútri EÚ...

- Pokrývajú 40 % územia EÚ
- Žije v nich 30 % obyvateľstva – 150 miliónov ľudí
- Vytvárajú 30 % HDP EÚ
- Sú hostiteľmi takmer 2 miliónov cezhraničných pracovníkov, z ktorých 1,3 milióna sú cezhraniční pracovníci predstavujúci 0,6 % všetkých zamestnaných osôb v celej EÚ (napr. 450 000 vo Francúzsku, 270 000 v Nemecku, 140 000 v Poľsku a 135 000 na Slovensku)

Článok 174 Zmluvy o fungovaní Európskej únie uznáva výzvy, ktorým čelia pohraničné regióny a stanovuje sa v ňom, že Únia by mala venovať osobitnú pozornosť týmto regiónom pri vytváraní a sledovaní činností vedúcich k posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Únii.

Od roku 1990 sa vďaka iniciatíve Interreg finančne podporili programy cezhraničnej spolupráce pozdĺž pohraničných regiónov EÚ vrátane hraníc s krajinami EZVO. Financovali sa z nej tisícky projektov³ a iniciatív, ktoré pomohli zlepšiť európsku integráciu. Hlavné úspechy programov Interreg zahŕňajú: zvýšenú dôveru, lepšiu prepojitelnosť, zlepšenie životného prostredia, zlepšenie zdravia a hospodárskeho rastu⁴. Od projektov zameraných na kontakty medzi ľuďmi po investície do infraštruktúry a podporu iniciatív inštitucionálnej spolupráce iniciatíva Interreg prispela k dosiahnutiu skutočného rozdielu v pohraničných regiónoch a prispieva k ich premene.

Táto práca pokračuje dodnes s takmer 6 miliardami EUR z rozpočtu EÚ, ktoré sú vyčlenené na cezhraničné programy Interreg v období rokov 2014 – 2020. Tieto programy sa

¹ EZVO: Nórsko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko. Island má s EÚ iba námorné hranice. Pozri mapu na str. 3.

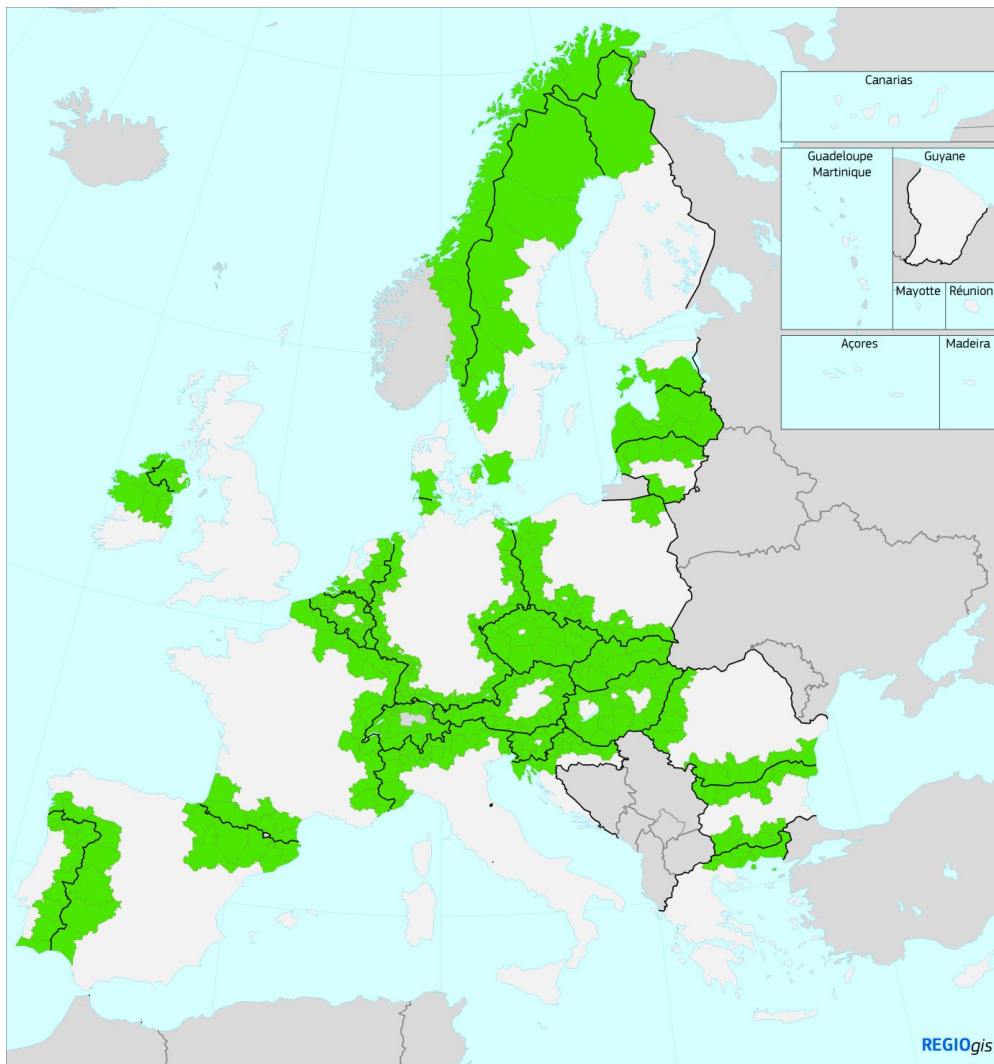
² Zo štatistických dôvodov sú údaje a informácie založené na klasifikácii regiónov podľa NUTS 3 v rámci európskej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>.

³ Projekty sú uvedené v databáze KEEP, ktorá je financovaná v rámci iniciatívy Interreg: www.keep.eu.

⁴ Počas osláv 25. výročia iniciatívy Interreg v roku 2015 bolo zdôraznených päť najväčších úspechov.

vykonávajú na všetkých hraniciach, čím sa zabezpečuje, že bude možné dosiahnuť ďalší pokrok v oblasti integrácie a že sa bude môcť využiť plný potenciál pohraničných regiónov. Významné budú investície na zlepšenie životných podmienok: spoločné environmentálne opatrenia a spoločné opatrenia na zmiernenie následkov zmeny klímy povedú k väčšej ochrane obyvateľstva v pohraničných regiónoch. Spoločné výskumné iniciatívy a zariadenia budú naďalej využívať hospodársky a inovačný potenciál pohraničných regiónov. Stratégie pre inteligentnú špecializáciu zintenzívnia regionálnu a miestnu inováciu, a to aj cezhranične⁵. Investičný plán pre Európu, ktorý bol obnovený a predĺžený v roku 2016, takisto prispeje k rozvoju pohraničných regiónov. Tretí pilier, ktorého cieľom je odstrániť prekážky brániace investíciám, vytvorí priaznivejšie prostredie pre cezhraničné investičné projekty⁶.

Pohraničné regióny sú miestami, kde by sa proces európskej integrácie mal pociťovať najpozitívnejšie – štúdium, odborná príprava, práca, starostlivosť a podnikanie naprieč hranicami sú všetko každodenné činnosti, ktoré by mali byť možné bez ohľadu na existenciu administratívnej štátnej hranice.

⁵ Európska komisia, oznámenie s názvom Posilňovanie inovácie v regiónoch Európy: stratégie pre odolný, inkluzívny a udržateľný rast, COM(2017) 376 z 18. júla 2017:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX:52017DC0376>.

⁶ Investičný plán https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_sk.

Dôkazy zhromaždené Komisiou však poukazujú na to, že pohraničné regióny vo všeobecnosti dosahujú slabšie hospodárske výsledky než iné regióny v rámci členského štátu. Prístup k verejným službám, ako sú napríklad nemocnice a univerzity⁷, je v pohraničných regiónoch vo všeobecnosti horší. Paralelné uplatňovanie rôznych správnych a právnych systémov je často stále zložité a nákladné⁸. Jednotlivci, podniky, orgány verejnej moci a mimovládne organizácie sa s Komisiou podelili o svoje niekedy negatívne skúsenosti z interakcie naprieč vnútornými hranicami.

Sú potrebné opatrenia nad rámec európskych finančných prostriedkov, pretože tieto pretrvávajúce problémy nemožno riešiť len prostredníctvom financovania a investícií. V tomto oznámení sa zdôrazňujú spôsoby, ako by EÚ a jej členské štáty mohli zabezpečiť zjednodušenie a skrátenie cezhraničnej interakcie, ako aj zníženie nákladov na ňu a podporovať spoločné využívanie služieb pozdĺž vnútorných hraníc. Skúma sa v ňom, čo sa musí zlepšiť, aby sa zabezpečilo, že občania v pohraničných regiónoch môžu v plnej miere využívať možnosti ponúkané na obidvoch stranách hranice. EÚ tak môže ešte viac posilniť svoje pohraničné regióny a pomáhať pri vytváraní rastu a pracovných miest.

Cieľom tohto oznámenia je priblížiť EÚ jej občanom a zabezpečiť, že európsky legislatívny proces bude účinne fungovať v prospech jednotlivcov a podnikov. Na základe Bielej knihy o budúcnosti Európy⁹ a následných dokumentov na rokovanie sa začala široká diskusia o tom, akým smerom by sa Európa mala uberať v budúcnosti tak, aby čo najlepšie spĺňala očakávania všetkých Európanov. Územná spolupráca, a najmä cezhraničná spolupráca v širokej miere prináša skutočnú pridanú hodnotu pre všetkých Európanov.

Týmto oznámením sa takisto prispieva k uvedenému procesu reflexie navrhnutím opatrení a vydaním odporúčaní na uľahčenie spolupráce medzi pohraničnými regiónm vnútri Únie, zníženie prekážok a umožnenie občanom a podnikom v pohraničných regiónoch, aby mohli využívať plný potenciál týchto regiónov.

2. PRETRVÁVAJÚCE PROBLÉMY

V nadväznosti na online verejnú konzultáciu vo všetkých jazykoch EÚ a na následný výskum a výmeny so zainteresovanými stranami¹⁰ Komisia odhalila niekoľko problematických otázok, ktorým čelia podniky a jednotlivci v pohraničných regiónoch. Aj keď sa tieto otázky netýkajú vždy pohraničných regiónov, sú v týchto regiónoch obzvlášť akútne vzhľadom na frekvenciu a úroveň cezhraničnej interakcie.

⁷ „Územia s osobitnými zemepisnými vlastnosťami“, Európska komisia, GR REGIO (2009), pracovný dokument č.: 02/2009: http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/working-papers/2009/territories-with-specific-geographical-features.

⁸ Prekážkou v pohraničnom regióne v kontexte tohto oznámenia nie je iba obmedzenie voľného pohybu, ktoré stanovil Európsky súdny dvor, ale aj zákon, právny predpis alebo administratívny postup, ktorý bráni inherentnému potenciálu pohraničného regiónu pri cezhraničnej spolupráci.

⁹ Európska komisia, Biela kniha o budúcnosti Európy, COM(2017) 2025 z 1. marca 2017.

¹⁰ „Cezhraničná revízia“: http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/cooperation/european-territorial/cross-border/review/.

Príbehy zo života v pohraničných oblastiach

- Terapeutka pracujúca ako zamestnankyňa na kratší pracovný čas v Belgicku a ako nezávislá pracovníčka na kratší pracovný čas vo Francúzsku musela čakať osem mesiacov, aby získala spoľahlivé informácie o platnom daňovom režime, a teda o svojom disponibilnom príjme;
- Osoba, ktorá utrpela pracovný úraz vo Švédsku, nemohla získať rehabilitačnú starostlivosť doma v Dánsku z dôvodu neúplných vzájomných dohôd v rámci systémov sociálneho zabezpečenia týchto dvoch krajín;
- Študent strednej odbornej školy, ktorý študuje v Belgicku, nemohol absolvovať učňovskú prípravu v blízkosti domova vo Francúzsku z dôvodu nezlučiteľnosti postavenia učňov v týchto dvoch krajinách;
- Ľudia v severnom Portugalsku, ktorí majú záujem nastúpiť do zamestnania za hranicami v susednom Španielsku, musia v niektorých prípadoch vynaložiť značné sumy na úradné preklady dokumentov a čakať niekoľko mesiacov na uznanie ich odbornej kvalifikácie;
- Požiarnici môžu byť nútení čakať na hraniciach pred tým, ako získajú oprávnenie ísť pomôcť svojim kolegom na druhej strane hraníc. Vo viacerých členských štátoch platia obmedzenia pre sanitné vozidlá pri prevoze pacientov cez hranice;
- Bolo potrebných 10 rokov na to, aby sa dokončilo rozšírenie električkovej trate v Štrasburgu vo Francúzsku za hranice do susedného Kehl v Nemecku, napríklad z dôvodu rozdielnych noriem a zložitých otázok stanovovania cien a vydávania cestovných lístkov;
- Spoločnosti, ktoré podnikajú cezhranične, vynakladajú o 60 % viac na vykonanie kľúčových postupov ako podniky pôsobiace na vnútroštátnej úrovni, predovšetkým z dôvodu dodatočných prekladov a nákladov na certifikáciu¹¹.

Tieto príbehy ukazujú, že mnohé aspekty života v pohraničných regiónoch sú príliš komplikované a náročné. Zároveň sa v rámci verejnej konzultácie a štúdie poukázalo na niekoľko veľmi pozitívnych príkladov európskej integrácie a na možnosti, ktoré ponúkajú cezhraničné regióny.

- Belgickí pacienti, ktorí museli precestovať 200 km trikrát do týždňa na dialyzačnú liečbu, ju teraz môžu podstúpiť len 3 km od domova vo Francúzsku, po tom, ako tieto dva členské štáty podpísali dohodu o rozdelení zdrojov na zdravotnú starostlivosť;
- Niektoré deti v pohraničných regiónoch medzi Rakúskom a Českou republikou, Maďarskom a Slovenskom navštevujú bilingválne, dvojnárodnostné materské škôlky, v ktorých sa hrajú v dvoch jazykoch a osvojujú si dve kultúry;
- Krajiny Beneluxu a Severné Porýnie-Vestfálsko v Nemecku zavádzajú nové odporúčania, ktoré uľahčia vzájomné uznávanie kvalifikácií prostredníctvom spolupráce založenej na vzájomnej dôvere v systémy vzdelávania regiónov zúčastnených na tomto projekte;

¹¹ Ecorys Netherlands v spolupráci s Mazars: Štúdia o administratívnych formalitách pri dôležitých postupoch a administratívnej záťaži pre podniky, Európska komisia, apríl 2017: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=9134&lang=sk a pracovný dokument útvarov Komisie SWD(2017) 213 z 2. mája 2017: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1503565263778&uri=CELEX:52017SC0213>.

- Fyzické osoby sa môžu tiež účinne zorganizovať, aby mohli presadzovať svoje spoločné záujmy, čoho dôkazom je združenie *Groupement Transfrontalier Européen*¹² ktoré zastupuje vyše 30 000 ľudí dochádzajúcich za prácou medzi Švajčiarskom a Francúzskom.

Inšpiratívne príklady, ako sú tieto, keď sa príležitosti spojené s blízkosťou hranice využili v prospech obyvateľov žijúcich v pohraničných regiónoch, sú veľmi zriedkavé.

Komisia uskutočnila analýzu nákladov na zložitost' a duplicitu služieb v pohraničných regiónoch. V nedávnej štúdií¹³ o tom, aký majú prekážky v pohraničných regiónoch hospodársky vplyv na HDP a mieru zamestnanosti v pohraničných regiónoch vnútri Únie sa uvádza, že tieto regióny by mohli byť potenciálne v priemere o 8 % bohatšie, ak by sa odstránili všetky súčasné prekážky a ak by všetci používali jeden spoločný jazyk¹⁴. Tento scenár nie je dosiahnuteľný, ani žiaduci, pretože Európa je postavená na rozmanitosti a subsidiarite. Ak by sa však odstránilo aspoň 20 % existujúcich prekážok, pohraničné regióny by stále získali 2 % v HDP. Odhadovaný vplyv na zamestnanosť je rovnako dôležitý, s potenciálom vytvoriť viac ako 1 milión pracovných miest. Prekážky v pohraničných regiónoch v súčasnosti obmedzujú využívanie výrobných aktív prípadne sťažujú dosiahnutie úspor z rozsahu. Takisto vytvárajú náklady pre jednotlivcov a podniky. Tento negatívny hospodársky dosah sa v jednotlivých členských štátoch líši, ale je zjavne väčší v krajinách, kde pohraničné regióny vytvárajú významnú časť HDP krajiny.

Z dôkazov taktiež vyplýva, že neexistujú jednoduché riešenia a že vznik cezhraničných problémov a ich riešenie je zložitý proces, ktorý zahŕňa všetky úrovne vlády a verejnej správy. Ako uviedli mnohé zainteresované strany, problémy v pohraničných regiónoch sa vždy pociťujú na miestnej úrovni, hoci riešenia možno zriedka nájsť na miestnej úrovni. Prekonávanie prekážok alebo zjednodušenie si vyžaduje, aby všetky úrovne vlád a verejných správ pracovali ruka v ruke.

3. ČO MOŽNO UROBIŤ

V tejto kapitole sa zdôrazňujú oblasti identifikované v prípravnej činnosti Komisie so zúčastnenými stranami (štúdiá, konzultácie a semináre) ako oblasti s veľkým potenciálom na odstraňovanie ďalších prekážok. Načrtáva sa v nej úloha Komisie pri prijímaní pozitívnych krokov tak v rámci jej činností, ako aj na podporu ďalších kľúčových aktérov.

V každom oddiele sa stručne opisujú zistené problémy a uvádzajú sa príklady a/alebo osvedčené postupy, ktoré slúžia na ich ilustráciu (podrobnejšie sú opísané v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie). Zároveň ponúka stručný prehľad prebiehajúcich opatrení zo strany Komisie alebo vnútroštátnych inštitúcií a napokon, tam, kde je to možné, sa

¹² *Le Groupement Transfrontalier Européen*: <http://www.frontalier.org/>.

¹³ Politecnico di Milano (2017) Vyčíslenie účinkov právnych a administratívnych prekážok v pohraničných regiónoch s pozemnou hranicou.

¹⁴ Tento výpočet nezahŕňa náklady na odstránenie prekážok, pre viac informácií pozri poznámku pod čiarou č. 13.

v nej navrhujú nové opatrenia Komisie alebo odporúčajú opatrenia pre členské štáty a iné zainteresované strany.

Vykonávanie 10 ďalej uvedených opatrení sa uľahčí vytvorením „pohraničného kontaktného miesta“ v rámci Komisie. Úlohami „pohraničného kontaktného miesta“ bude 1) zabezpečiť, že v rámci budúcich kľúčových opatrení Komisie sa budú náležite zohľadňovať cezhraničné regionálne rozmery, 2) poskytovať členským štátom a ďalším kľúčovým zainteresovaným stranám podporu na riešenie právnych a administratívnych otázok v pohraničných regiónoch, najmä tých, ktoré sa týkajú transpozície smerníc EÚ alebo požiadaviek na koordináciu, 3) zabezpečiť, aby sa uskutočnili praktické opatrenia pre nové opatrenia vyplývajúce z tohto oznámenia, 4) deliť sa o skúsenosti a osvedčené postupy s príslušnými zainteresovanými stranami, a to účinným a rozsiahlym spôsobom.

3.1. Prehĺbenie spolupráce a výmen

Nové iniciatívy Komisie nebudú mať plný požadovaný pozitívny vplyv v pohraničných regiónoch, pokiaľ sa neprehĺbia účinné mechanizmy na cezhraničnú spoluprácu. Tieto mechanizmy, bez ohľadu na to, či sú inštitucionalizované alebo nie, musia odzrkadľovať viacúrovňový rozmer v tvorbe politik v EÚ. Niekoľko takýchto mechanizmov spolupráce už existuje.

Osvedčený postup: Severská rada ministrov a Hospodárska únia Benelux zaviedli na medzivládnej úrovni postupy na identifikáciu a riešenie dvojstranných prekážok na hraniciach. Na regionálnej úrovni zaistila Konferencia pre Horné Porýnie alebo Výbor pre širšiu Kodaň a Skåne vytvorenie inštitucionalizovaných spôsobov na to, aby určili miestne prekážky a zorganizovali odozvu.

Komisia vyzýva členské štáty a regióny, aby ďalej rozvíjali pravidelné dialógy o otázkach týkajúcich sa hraníc. Základným pojmom európskej integrácie, ako sú vzájomné uznávanie alebo zosúladovanie pravidiel a postupov, by sa mala zo strany členských štátov a regiónov venovať väčšia pozornosť. Členské štáty a regióny sa vyzývajú, aby v plnej miere využívali existujúce príležitosti na uzatváranie dohôd alebo dohovorov. Napríklad, štyri makroregionálne stratégie¹⁵ by mohli predstavovať vhodný rámec pre cezhraničnú spoluprácu medzi inštitúciami. Okrem toho, v prípadoch, keď je spolupráca výslovnou požiadavkou zadefinovanou v právnych predpisoch EÚ, ako je to napríklad v mnohých environmentálnych právnych aktoch, táto skutočnosť by sa mala v plnej miere zohľadňovať a uplatňovať.

Opatrenie: Na podporu tohto procesu a na zabezpečenie výmeny osvedčených postupov Komisia zriadi celoeurópsku **online profesionálnu sieť**, v rámci ktorej sa môžu predkladať právne a administratívne otázky týkajúce sa hraníc, ako aj navrhované riešenia, a zainteresované strany v pohraničných regiónoch o nich môžu diskutovať. Táto sieť bude

¹⁵ Stratégia EÚ pre región Baltského mora, stratégia EÚ pre podunajskú oblasť, stratégia EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora a stratégia EÚ pre alpský región.

využívať Futurium – už existujúcu online platformu zriadenú Komisiou – a moderátorom bude Komisia prostredníctvom svojho pohraničného kontaktného miesta.

Opatrenie: Komisia okrem toho do konca roka 2017 spustí otvorenú výzvu na predkladanie **pilotných projektov**. Výzva bude zameraná na orgány verejnej moci, ktoré chcú vyriešiť jeden alebo viac právnych alebo administratívnych problémov súvisiacich s otázkou hraníc. Projekty by sa mohli zameriavať napríklad na zlepšenie zlučiteľnosti administratívnych systémov, uľahčovanie mobility pracovnej sily prostredníctvom rozšírených príležitostí na uznávanie kvalifikácie alebo zabezpečenie harmonizácie právnych noriem. Tieto projekty budú slúžiť ako základ na preskúmanie inovatívnych spôsobov riešenia otázok týkajúcich sa hraníc. Ich výsledky budú zhrnuté v záverečnej príručke, ktorá sa bude v rozsiahlej miere distribuovať a využívať na podporu väčšej informovanosti a kapacít medzi kľúčovými aktérmi. Výzva bude otvorená pre všetky verejné orgány, ktoré sa chcú zapojiť do hľadania riešení otázok týkajúcich sa hraníc v rámci oblasti ich pôsobnosti. Vyberie sa 20 pilotných projektov s vysokou demonštratívnu hodnotou a úrovňou opakovateľnosti.

3.2. Zlepšenie legislatívneho postupu

Hlavnou príčinou veľkej časti zistených problémov v pohraničných regiónoch bola paralelná existencia rôznych predpisov vo vnútroštátnych právnych a administratívnych systémoch. Dokonca aj v oblastiach, v ktorých existuje európsky právny rámec, majú členské štáty stále určitú pružnosť a diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o spôsob, akým transponujú tieto právne predpisy do svojich vnútroštátnych systémov. Určité úrovne noriem stanovených v právnych predpisoch EÚ sú v členských štátoch často začlenené s odlišnou úrovňou prítomnosti. Výsledkom je, že keď sa pozdĺž vnútorných hraníc paralelne uplatňujú dva rôzne systémy, môže to viesť k zložitosti – a niekedy dokonca k právnej neistote – a vytvárať dodatočné náklady.

Príklad: Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní obsahuje 19 prípadov, v ktorých sa uplatňujú minimálne normy, napríklad pri stanovovaní konkrétnych lehôt. Vytvára sa tak 19 potenciálnych príležitostí, keď cezhraničné verejné obstarávanie môže byť obzvlášť zložitá, pretože niektoré členské štáty budú uplatňovať dlhšie lehoty než iné.

V rámci svojho balíka pre lepšiu právnu reguláciu prijatého v roku 2015¹⁶ Komisia navrhla opatrenia na zabezpečenie, aby sa územné aspekty premietali do možností politiky. Deje sa tak hlavne prostredníctvom zavedenia dôkladných hodnotení vplyvu právnych predpisov, ktoré zahŕňajú územné aspekty.

Osvedčený postup: Nezávislý orgán (Inštitút pre nadnárodnú a euroregionálnu cezhraničnú spoluprácu a mobilitu, Maastrichtská univerzita) vykonáva cezhraničné hodnotenia vplyvu budúcich právnych predpisov jednotlivých štátov a EÚ na základe pracovného programu

¹⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom „Lepšia právna regulácia v záujme lepších výsledkov – program EÚ“, COM(2015) 215 final z 19. mája 2015.

vypracovaného spoločne s národnými, regionálnymi a miestnymi zainteresovanými stranami v regiónoch pozdĺž hraníc Holandska s Nemeckom a Holandska s Belgickom¹⁷.

Opatrenie: Komisia vynaloží ďalšie úsilie na identifikáciu **cezhraničných vplyvov**, ak sa zistí, že sú závažné, prostredníctvom uplatňovania existujúcich metód a nástrojov. Komisia sa bude prostredníctvom svojho pohraničného kontaktného miesta a profesionálnej siete, ako sa uvádza vyššie, snažiť o väčšie zapojenie zainteresovaných strán z pohraničných regiónov do tohto procesu.

Opatrenie: S cieľom poskytnúť členským štátom potrebnú koordináciu úsilia počas procesu vnútroštátnych transpozícií bude Komisia prostredníctvom svojho pohraničného kontaktného miesta poskytovať **odborné znalosti a poradenstvo** týkajúce sa cezhraničných regionálnych aspektov. Takéto poradenstvo bude vychádzať okrem iného z výsledkov pilotných projektov uvedených vyššie a z existujúcich osvedčených postupov.

3.3. Umožnenie cezhraničnej verejnej správy

Členské štáty EÚ majú rôzne administratívne kultúry a systémy. Táto rôznorodosť môže byť prekážkou pri paralelnom uplatňovaní rôznych systémov. Väčšina administratívnych postupov má skôr vnútroštátny charakter a cezhraničné postupy sú menej rozšírené. Zainteresované strany v pohraničných regiónoch môžu taktiež pravidelne vyžadovať postupy susedného štátu. Absencia spoločného prístupu alebo porozumenia a obmedzená existencia vzájomne uznávaných dokumentov môžu viesť k zdĺhavým a nákladným postupom, a to aj pri životne dôležitých udalostiach.

Napríklad, niektoré orgány verejnej moci prijali elektronickú verejnú správu rýchlejšie než ostatné – to môže viesť k problémom pri interakcii v pohraničných regiónoch, najmä vtedy, keď sú potrebné dokumenty alebo formuláre. Keď sa uplatňujú riešenia elektronickej verejnej správy, uplatňujú sa viac vo vnútroštátnom kontexte, než z cezhraničnej perspektívy¹⁸. Interoperabilita elektronických systémov orgánov verejnej moci je stále obmedzená.

Príklad: Interakcia medzi jednotlivcami a orgánmi verejnej moci v Dánsku je vo veľkej miere digitalizovaná. Získanie potrebných identifikačných a prístupových práv môže byť pre cezhraničných pracovníkov s bydliskom v susedných krajinách zložité. Napríklad krátke lehoty na vydanie daňového identifikačného čísla (*skattepersonnummer*) môžu spôsobiť omeškania pri vybavovaní pracovných zmlúv a zdravotného poistenia. Riešenie určitých otázok mimo digitálnych systémov prináša riziko oneskorenia a nedodržaných termínov.

¹⁷ Inštitút pre nadnárodnú a euroregionálnu cezhraničnú spoluprácu a mobilitu (Maastrichtská univerzita): <https://www.maastrichtuniversity.nl/research/institute-transnational-and-euregional-cross-border-cooperation-and-mobility-item>.

¹⁸ Zo správy Európskej komisie s názvom „Správa o elektronickej verejnej správe v EÚ za rok 2016“ vyplýva, že online verejné služby sa zlepšovali nerovnomerne, Jednotný digitálny trh, Novinky, Digibytes, 3. október 2016: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-egovernment-report-2016-shows-online-public-services-improved-unevenly>.

Vo svojom akčnom pláne elektronickej verejnej správy na obdobie rokov 2016 – 2020¹⁹ Komisia stanovuje dlhodobú víziu otvorených, efektívnych a inkluzívnych verejných správ, ktoré budú ponúkať bezhraničné, personalizované, komplexné, digitálne verejné služby. Napriek tomu, že plán má všeobecnú povahu, navrhujú sa v ňom opatrenia a nástroje, ktoré budú mať osobitný význam pre pohraničné regióny, ako napríklad zásada „jedenkrát a dost“ (t. j. informácie sa poskytujú orgánom verejnej moci iba raz, bez ohľadu na krajinu pôvodu²⁰) a nástroj automatizovaného prekladu pre orgány verejnej moci²¹.

Opatrenie: Členské štáty a regionálne/miestne orgány **si musia poradiť s prechodom na elektronickej verejnú správu** a musia prijať konkrétne kroky, ktoré pomôžu občanom pohraničných regiónov. Komisia podporí tento proces prostredníctvom aktívnej podpory súčasných elektronických riešení medzi zainteresovanými stranami v pohraničných regiónoch a orgánmi verejnej moci, ktorých sa najviac týka cezhraničná výmena údajov. V tejto súvislosti bude Komisia naliehať, aby sa do **prebiehajúcich a budúcich projektov elektronickej správy** zapojili zainteresované strany v pohraničných regiónoch, aby sa mohli poskytovať cezhraničné verejné služby, ktoré budú spĺňať potreby občanov a podnikov. Úspešné prebiehajúce projekty, ako sú napríklad vzájomné uznávanie elektronickej identifikácie alebo elektronickej výmena informácií o sociálnom zabezpečení (EESSI), poskytujú pevný základ na tento účel.

3.4. Poskytovanie spoľahlivých a zrozumiteľných informácií a pomoci

Dovtedy je nevyhnutný prístup k dostupným a spoľahlivým informáciám a službám v oblasti riešenia problémov týkajúcich sa bežného života alebo práce na druhej strane hranice. Počas prípravných prác na tomto oznámení sa zdôraznili obavy jednotlivcov a podnikov, pokiaľ ide o nedostatok spoľahlivých informačných služieb, čo môže viesť k právnej neistote, ktorá sťažuje cezhraničnú interakciu alebo má za následok zdĺhavejšie a nákladnejšie vykonávanie cezhraničných projektov.

Osvedčený postup: Sieť jednotných kontaktných miest v Hornom Porýní s názvom Infobest²² bola pôvodne financovaná v rámci iniciatívy Interreg; v tomto regióne sa nachádzajú tri hranice - medzi Francúzskom, Nemeckom a Švajčiarskom, a sieť Infobest v súčasnosti jednotlivcom poskytuje spoľahlivé informácie o všetkých aspektoch cezhraničného života vrátane zamestnanosti a vzdelávania a podporuje cezhraničné prepojenie s rôznymi orgánmi verejnej moci.

V tomto kontexte sú užitočné celoeurópske služby a nástroje, ako napríklad Vaša Európa, informačný systém o vnútornom trhu a sieť SOLVIT.

¹⁹ Európska komisia, Akčný plán EÚ pre elektronickej verejnú správu na roky 2016 – 2020 – Urýchlenie digitálnej transformácie verejnej správy, COM(2016) 179 z 19. apríla 2016:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1503566265012&uri=CELEX:52016DC0179>.

²⁰ Európska komisia, Projekt týkajúci sa zásady „jedenkrát a dost“ (TOOP) spustený v januári 2017, Jednotný digitálny trh, Projektové novinky a výsledky, 26. januára 2017: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/once-only-principle-toop-project-launched-january-2017>.

²¹ Automatický strojový preklad pre orgány verejnej správy – MT@EC: <https://ec.europa.eu/info/resources-partners/machine-translation-public-administrations-mtec-sk>.

²² Infobest: <https://www.infobest.eu/>.

Opatrenie: Komisia nedávno predložila návrh nariadenia o „jednotnej digitálnej bráne“ (SDG)²³, po prijatí ktorého sa jednotlivcom a spoločnostiam umožní ľahší prístup – prostredníctvom jednotného digitálneho vstupného bodu – k vysokokvalitným informáciám, online správnym postupom a asistenčným službám. Jednotná digitálna brána predpokladá po prvýkrát uplatňovanie zásady „jedenkrát a dost“ na úrovni EÚ, čím sa umožní výmena dôkazov – v rámci súboru kľúčových postupov – priamo medzi príslušnými orgánmi z rôznych členských štátov. Takisto sa v rámci SDG bude podporovať spätná väzba od jej používateľov, aby sa neustále vyvíjala spôsobom, ktorý bude spĺňať ich potreby, a aby sa v rámci nej mohli zhromažďovať informácie o prekážkach jednotného trhu.

Opatrenie: Komisia sa vo svojom nedávnom oznámení s názvom „Akčný plán na posilnenie siete SOLVIT: Poskytovanie výhod jednotného trhu občanom a podnikom“²⁴ zaväzuje naďalej **posilňovať sieť SOLVIT** s členskými štátmi tak, aby sa riešilo viac otázok jednotlivcov a podnikov v pohraničných regiónoch.

3.5. Podporovanie cezhraničných zamestnaní

V rámci prípravných prác sa mobilita pracovníkov identifikovala ako najdôležitejšia oblasť, na ktorú majú prekážky v pohraničných regiónoch priamy vplyv. Týka sa to najmä cezhraničných pracovníkov, ktorí žijú na jednej strane hranice a cestujú do práce na druhej strane hranice denne alebo v týždenných intervaloch²⁵.

Na európskej úrovni existuje niekoľko nástrojov a mechanizmov koordinácie s cieľom uľahčiť cezhraničnú činnosť, ako je napríklad Európska sieť služieb zamestnanosti (EURES), pravidlá koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia, európsky kvalifikačný rámec, ktorý podporuje pochopenie a porovnávanie kvalifikácií, rámec Europass, ktorý umožní jednotlivcom oznamovať svoje kvalifikácie a zručnosti, Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání a európsky profesijný preukaz, celoeurópsky digitálny postup na uznávanie odborných kvalifikácií. Pokiaľ ide o financovanie, program EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI), ako aj Európsky sociálny fond poskytujú podporu pre mobilitu pracovníkov v pohraničných regiónoch. Os EURES programu EaSI podporuje cezhraničné partnerstvá, ktoré poskytujú cezhraničným pracovníkom a ich zamestnávateľom informácie a služby zamestnanosti.

Osvedčený postup: Inšpektorát práce a sociálneho zabezpečenia autonómnej oblasti Galícia a Inšpektorát práce a sociálneho zabezpečenia Severného Portugalska vytvorili sieť podporovanú miestnym cezhraničným partnerstvom EURES, ktorá umožňuje rýchlejšie riešenie prekážok cezhraničnej mobility pre zamestnávateľov a pracovníkov. V tomto

²³ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie informácií a pre postupy a služby pomoci a riešenia problémov a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 z 2. mája 2017; <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0256>.

²⁴ Oznámenie Európskej komisie s názvom Akčný plán na posilnenie siete SOLVIT: Poskytovanie výhod jednotného trhu občanom a podnikom“, COM(2017) 255 z 2. mája 2017: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52017DC0255>.

²⁵ Cezhraniční pracovníci sa definujú ako občania krajín EÚ/EZVO, ktorí žijú v jednej krajine EÚ alebo EZVO a pracujú v inej krajine, pričom pravidelne prechádzajú cez hranice denne alebo minimálne v týždenných intervaloch, bez ohľadu na ich presné občianstvo (za predpokladu, že sú občanmi krajín EÚ-28/EZVO).

cezhraničnom regióne rozvinuli účinné prepojenia spolupráce medzi organizáciami sociálneho zabezpečenia a inšpektorátmi práce.

V pohraničných regiónoch však pozitívne účinky týchto opatrení/nástrojov nedosiahli svoj plný potenciál. Stále existuje priestor na zlepšovanie v rámci procesov, ako sú napríklad: dokončenie učňovskej prípravy, uznávanie zručností a kompetencií jednotlivca v plnej miere, prístup k voľným pracovným miestam, identifikácia pracovníkov, získanie právnej istoty, pokiaľ ide o daňové záležitosti, zabezpečenie úplného pokrytia sociálneho zabezpečenia, získanie profesijného poistenia pre zdravotnícky personál, zložité postupy na získanie odborných osvedčení. Poskytovanie informácií – jednotlivcom aj zamestnávateľom, ako aj zber údajov v oblasti rozhodovania sú ďalšie oblasti, ktoré treba zlepšiť.

Opatrenie: Členské štáty a regionálne orgány sa vyzývajú na posilnenie spolupráce medzi **verejnými službami zamestnanosti** v pohraničných regiónoch vrátane spoločných cezhraničných služieb zamestnanosti s cieľom zlepšiť prístup k informáciám a pracovným miestam na cezhraničnom trhu práce. Existujúce postupy sa budú v širšej miere sprístupňovať prostredníctvom vyššie uvedenej navrhovanej profesionálnej siete.

3.6. Podporovanie viacjazyčnosti v pohraničných regiónoch

Bohatstvo kultúr a tradícií v celej Európe je veľkou výhodou. Viacjazyčnosť je európskym integračným cieľom. Schopnosť vyjadrovať sa v cudzích jazykoch je stále dôležitejšia v záujme zvyšovania zamestnateľnosti, mobility a konkurencieschopnosti, čo má osobitný význam najmä v pohraničných regiónoch.

Osvedčený postup: Na základe tzv. Stratégie Francúzsko, ktorú v roku 2014 prijal nemecký región Sársko²⁶, sa podporuje dvojjazyčný prístup na všetkých úrovniach správy. Podporuje ju učebný plán, ktorý zahŕňa povinnú francúzštinu už od predškolskej prípravy. Výsledkom je, že viac ako polovica všetkých materských škôl v tejto oblasti je dvojjazyčná.

Počas verejných konzultácií na účely tohto oznámenia sa na jazyk v mnohých prípadoch poukázalo ako na zdroj ťažkostí. Skúsenosti zainteresovaných strán z pohraničných regiónov často poukazujú na prípady, keď nepružné používanie rôznych jazykov na oboch stranách hraníc zvyšuje administratívnu záťaž, ako aj brzdí zmysluplnú komunikáciu medzi orgánom verejnej správy a jednotlivcom.

Komisia pokračuje v stratégii, ktorú schválila Rada a ktorá vychádza z cieľa vymedzeného na strane hláv štátov a predsedov vlád krajín EÚ, že všetci občania by mali mať možnosť učiť sa dva cudzie jazyky už od útleho veku²⁷. V pohraničných regiónoch môže byť jedným z týchto jazykov ideálne jazyk susedného štátu. Jazykové vzdelávanie je takisto zastrešujúcou prioritou európskeho programu na financovanie vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu: Erasmus+. Pomocou tohto programu sa môže mnohými spôsobmi podporovať štúdium jazykov v pohraničných regiónoch.

²⁶ Stratégia Francúzsko – Sársko, október 2016:

https://www.saarland.de/dokumente/ressort_finanzen/MFE_Frankreich_Strategie_LangDIn4S_UK_Lay2.pdf.

²⁷ Európska únia – Rada EÚ: „Závery Rady o viacjazyčnosti a rozvoji jazykových schopností“, máj 2014: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614\(06\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614(06)).

Opatrenie: Členské štáty, regióny a obce sa vyzývajú, aby využívali možnosti celoživotného vzdelávania, a zintenzívnili tak úsilie zamerané na **podporu dvojjazyčnosti** v pohraničných regiónoch. Existujúce osvedčené postupy by mali byť zdrojom inšpirácie a Komisia ich bude ďalej šíriť. Ak to bude potrebné, na podporu tohto cieľa sa využijú existujúce nástroje financovania, ako napríklad program Erasmus+ alebo programy cezhraničnej spolupráce Interreg.

3.7. Uľahčovanie cezhraničnej dostupnosti

Doprava je kľúčovým prvkom pri zabezpečovaní cezhraničných výmen medzi regiónmi. Najmä služby verejnej dopravy nielen pomáhajú integračným procesom, ale takisto sa nimi posilňuje udržateľnosť a cezhraničné prepojenia. Chýbajúce, nedostatočné alebo nízkokvalitné služby verejnej dopravy sú pre mnohých občanov žijúcich v pohraničných regiónoch ešte stále realitou. Týka sa to troch úrovní: 1) prepojení infraštruktúry, 2) poskytovania služieb a 3) kvality služieb. V mnohých prípadoch pozdĺž vnútorných hraníc EÚ chýba alebo nefunguje najmä menšia železničná infraštruktúra; dôvodom je celý rad problémov (napr. odlišné priority, rozdielne právne/procesné/organizačné prístupy, rozpočtové obmedzenia).

Osvedčený postup: V rámci iniciatívy Interreg sa financujú projekty krížovej mobility, z ktorých väčšinu možno nájsť v databáze KEEP²⁸. Napríklad v trilaterálnom pohraničnom území medzi Nemeckom, Holandskom a Belgickom poskytovatelia verejnej dopravy vypracovali spoločnú platformu (<http://mobility-euregio.com>) s kombinovanými rozpismi časov, spoločné stanovovanie cien a zmodernizovali systém predaja lístkov. Na nemecko-švajčiarskej hranici sa zaviedla nová autobusová linka medzi Grenzach-Wyhlene (Nemecko) a Bazilejom (Švajčiarsko), ktorá slúži približne 1 900 ľuďom dochádzajúcim za prácou (z celkovej populácie 14 000 obyvateľov).

Na úrovni EÚ sú v odvetví dopravy vysokými prioritami väčšia harmonizácia a koordinácia technických a právnych noriem, spolu s dosiahnutím interoperability. Koordinácia a harmonizácia sa úspešne dosiahli v oblasti TEN-T, čo môže slúžiť ako príklad pre ďalšie oblasti politiky nad rámec dopravy. Napríklad, pokiaľ ide o poskytovanie celoeurópskych informačných služieb o multimodálnom cestovaní, pripravovaná legislatíva EÚ bude poskytovať vhodné rámcové podmienky, aby mohli spolupracovať všetky príslušné zainteresované strany v hodnotovom reťazci dopravných informácií²⁹.

Opatrenie: **Štúdia Komisie o chýbajúcich železničných spojeniach** pozdĺž vnútorných hraníc bude k dispozícii v roku 2018. Zainteresované strany k nej budú mať prístup prostredníctvom pohraničného kontaktného miesta.

Opatrenie: Organizácia a vykonávanie služby cezhraničnej verejnej dopravy, je v kompetencii subjektov na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Členské štáty, regióny a mestá sa preto vyzývajú, aby **zvýšili svoje úsilie s cieľom poskytovať jednotlivcom kvalitnejšie**

²⁸ www.keep.eu.

²⁹ Má sa realizovať prostredníctvom delegovaného nariadenia, ktorým sa dopĺňa smernica 2010/40/EÚ.

a integrovanejšie služby verejnej dopravy. Pohraničné kontaktné miesto poskytne osvedčené postupy a odborné poradenstvo, tam, kde to bude možné.

3.8. Podpora väčšieho spoločného využívania zariadení zdravotnej starostlivosti

Podpora spolupráce medzi členskými štátmi zameranej na zlepšenie komplementárnosti ich zdravotníckych služieb v pohraničných regiónoch je pre EÚ prioritou³⁰. Existujú rôzne štruktúry a zásady úhrady cezhraničnej zdravotnej starostlivosti, ktoré môžu spôsobovať rozdielne a zložité postupy predchádzajúceho schválenia služieb zdravotnej starostlivosti a ich úhrady/preplácania; administratívnu záťaž pre pacientov, ktorí absolvujú cezhraničné konzultácie s odborníkmi; inkompatibilitu vo využívaní technológií a pri výmene údajov o pacientoch; neexistenciu jednotných dostupných informácií, vrátane nedostatočných informácií v jazyku pacienta. Obmedzená prístupnosť prístup z oboch strán hranice preto bráni v plnej miere využívať zariadenia zdravotnej starostlivosti. Núdzové a záchranné služby musia niekedy tiež čeliť problémom pri vykonávaní cezhraničných zásahov.

Osvedčený postup: Inštitucionalizovanú dohodu, ktorou sa zriaďuje sedem organizovaných zón cezhraničnej zdravotnej starostlivosti na francúzsko-belgickej hranici³¹, využilo viac ako 20 000 pacientov, ktorým sa poskytla zdravotná starostlivosť bližšie k ich bydlisku, v susednej krajine.

Opatrenie: Na základe komplexného zmapovania cezhraničnej spolupráce v oblasti zdravotnej starostlivosti, ktoré uskutoční Komisia v celej EÚ sa určia osvedčené postupy a analyzujú sa budúce výzvy. Výsledky zmapovania budú dostupné v roku 2018 a zainteresované strany k nim budú mať prístup prostredníctvom pohraničného kontaktného miesta. Komisia bude v roku 2018 organizovať aj strategické podujatie s cieľom vyzdvihnúť osvedčené postupy cezhraničnej spolupráce v oblasti zdravotnej starostlivosti a preskúmať spôsoby, ako ju možno ďalej rozvíjať v rámci celej Únie.

3.9. Posúdenie právneho a finančného rámca pre cezhraničnú spoluprácu

EÚ zaviedla množstvo právnych a finančných nástrojov na uľahčenie spolupráce na európskych hraniciach. Napríklad, Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS)³² umožňuje subjektom z dvoch alebo viacerých členských štátov, aby spolupracovali v rámci spoločnej štruktúry s právnou subjektivitou. V mnohých prípadoch to uľahčuje cezhraničnú spoluprácu a dáva regionálnym a miestnym orgánom možnosť spolupracovať bez toho, aby bola potrebná dohoda ratifikovaná na úrovni členských štátov. Ich úplná inštitucionálna povaha nie je vždy vhodná na riešenie právnych a administratívnych prekážok.

³⁰ Okrem ustanovení uvedených v samotnej zmluve možno zdôrazniť aj smernicu o uplatňovaní práv pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti (2011/24/EÚ) a nariadenie EÚ o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (nariadenie 883/2004).

³¹ *Espaces Transfrontaliers, La Communauté de santé transfrontalière:*
<http://www.espaces-transfrontaliers.org/ressources/themes/sante/sante-4/>.

³² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 (Ú. v. EÚ L 210, 31.7.2006, s. 19), naposledy zmenené a doplnené nariadením (EÚ) č. 1302/2013 zo 17. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 303).

Osvedčený postup: EZÚS Lille-Tournai-Kortrijk Eurometropolis³³ je najväčšou cezhraničnou metropolou v Európe. Združuje 14 inštitúcií z Francúzska a Belgicka (národné orgány, miestne a regionálne orgány, rozvojové agentúry), ktoré spolupracujú s cieľom vymazať „hraničný efekt“ a uľahčovať každodenný život miestnym 2,1 mil. obyvateľov.

Opatrenie: Viaceré členské štáty uvažujú o zavedení nového **nástroja**, ktorý by umožnil, na dobrovoľnom základe a po odsúhlasení príslušným orgánom, uplatňovať pravidlá, ktoré sa uplatňujú v jednom členskom štáte, na konkrétny projekt alebo činnosť obmedzenú v čase a realizovanú v susednom členskom štáte; daný projekt alebo činnosť by sa museli realizovať v pohraničnom regióne a musia ich iniciovať miestne a/alebo regionálne orgány verejnej moci. Útvary Komisie pozorne sledujú túto činnosť. Vzhľadom na dôkazy poskytnuté na základe pilotných projektov uvedených vyššie v oddiele 3.1 Komisia zváži možnosti na ďalšie rozvíjanie tohto nástroja.

Opatrenie: Členské štáty a európske inštitúcie by sa mali v ranom štádiu zapojiť do dialógu s cieľom preskúmať, ako môžu budúce **programy financovania** strategickejšim spôsobom prispievať k predchádzaniu a riešeniu cezhraničných prekážok a k rozvoju cezhraničných verejných služieb.

3.10. Zhromažďovanie dôkazov o cezhraničnej interakcii na informovanie subjektov s rozhodovacou právomocou

Zber údajov a dôkazov o prekážkach v pohraničných regiónoch je prvým potrebným krokom smerom k ich riešeniu, ale do zberu a analýzy informácií o ťažkostiach a komplikáciách v pohraničných regiónoch sa investujú iba obmedzené zdroje. Výborné príklady zberu a analýzy takýchto informácií existujú vo Francúzsku³⁴ a v Maďarsku³⁵.

Podobne, obmedzená dostupnosť štatistických a geografických údajov o cezhraničných tokoch obmedzuje priestor pre tvorbu skutočnej cezhraničnej politiky a pre cezhraničné rozhodovanie. Vyvinulo sa niekoľko regionálnych úsilí, na ktorých by mohli stavať iné regióny.

Osvedčený postup: Dátový portál pre región v okolí Luxemburska³⁶ zbiera údaje od piatich vnútroštátnych a regionálnych štatistických úradov s cieľom poskytnúť tvorcom politik dôkazy o cezhraničných tokoch a územných trendoch v oblasti, ktorú charakterizuje vysoká úroveň interakcie (napr. 200 000 cezhraničných pracovníkov).

Štatistické a geografické údaje, ktoré opisujú cezhraničné toky a javy, nie sú vždy dostatočne dostupné alebo štandardizované, aby tvorcom politik umožňovali prijímanie informovaných rozhodnutí. Členské štáty koordinované Európskym štatistickým úradom by mali preskúmať inovatívne metódy zberu údajov (napr. geografické označovanie alebo geografické

³³ Eurometropolis: <http://www.eurometropolis.eu/>.

³⁴ Mission Opérationnelle Transfrontalière: www.espaces-transfrontaliers.org.

³⁵ Stredoeurópska služba pre cezhraničné iniciatívy: www.cesci-net.eu.

³⁶ Grand Région: <http://www.grande-region.lu/portal/>.

kódovanie), ktoré budú pripravené na cezhraničnú analýzu, ako napríklad údaje na základe mriežky.

Opatrenie: Komisia financuje **jednoročný pilotný projekt so štatistickými úradmi** s cieľom otestovať potenciálne využitie údajov z výberového zisťovania pracovných síl, administratívnych údajov a údajov zo sčítania obyvateľstva, ako aj údajov z mobilných telefónov. Táto spolupráca s členskými štátmi by mala pokračovať a mala by sa posilniť na základe výsledkov pilotného projektu, ktoré budú k dispozícii v roku 2018.

Opatrenie: Komisia spolupracuje s európskou sieťou na pozorovanie územného rozvoja a súdržnosti (ESPO) na programe územnej spolupráce s cieľom ďalej **podporovať územný výskum spojený s pohraničnými regiónmi**. Komisia takisto nadväzuje na doteraz úspešné územné výskumné činnosti financované prostredníctvom siedmeho rámcového programu v oblasti výskumu a technického rozvoja programu Horizont 2020, ako aj prostredníctvom Spoločného výskumného centra. Výsledky týchto činností bude využívať pohraničné kontaktné miesto na podporu prijímania informovaných rozhodnutí, pokiaľ ide o problémy, ktorým čelia pohraničné komunity.

4. ZÁVERY

Pohraničné regióny vnútri EÚ významne prispievajú k sociálno-hospodárskemu blahobytu v Európe. Sú to geografické oblasti, v ktorých sa proces európskej integrácie jasne odráža v každodennom živote občanov, podnikov a orgánov verejnej moci.

Dôkazy nasvedčujú, že je možné dosiahnuť viac prostredníctvom znižovania negatívneho vplyvu územných, právnych a administratívnych nerovností, ktoré pretrvávajú v pohraničných regiónoch.

Sú potrebné opatrenia na úrovni EÚ, a to v spolupráci s členskými štátmi, regiónmi a ostatnými zainteresovanými stranami s cieľom lepšie využívať potenciál pohraničných regiónov. Komisia v tomto smere zohráva kľúčovú úlohu. Pri navrhovaní právnych predpisov alebo mechanizmov financovania môže podniknúť priame kroky v oblastiach svojich právomocí. Rovnako dôležité je, že tiež môže podporiť členské štáty a regióny, aby lepšie chápali problémy a rozvíjali operatívne opatrenia, najmä prostredníctvom podpory spoločného využívania informácií a osvedčených postupov.

Rozpočet EÚ významne prispel k rozvoju pohraničných regiónov v Európe za posledných 25 rokov. Budúce programy financovania by mali v tomto rozvoji čo najefektívnejším a najúčinnnejším spôsobom pokračovať, so zameraním na oblasti s osobitne vysokou pridanou hodnotou EÚ. Mohlo by sa uvažovať napríklad o zabezpečení toho, aby sa riešenie problémov na hraniciach stalo jadrom programov cezhraničnej spolupráce. Podobne, medzery a chýbajúce prepojenia v rôznych oblastiach politiky, vrátane dopravy, by mali byť ústrednou časťou uvedených programov. Napokon by sa takisto mohlo zohľadniť spoločné využívanie verejných služieb v susedných pohraničných regiónoch, ako aj potreby budovania inštitúcií.

Aj členské štáty a regióny zohrávajú v tomto procese ústrednú úlohu – musia konať v oblastiach, v ktorých sú oprávnené konať, v záujme predchádzania vzniku prekážok

a riešenia prekážok, ktoré už existujú. Mali by venovať veľkú pozornosť väčšej koordinácii (napr. pri transponovaní právnych predpisov EÚ), väčšiemu vzájomnému uznávaniu a väčšiemu zosúladeniu s každým susedným štátom.

Komisia začne konať ešte v roku 2017 a v nasledujúcich rokoch, ako sa uvádza vyššie. Čoskoro začne svoju činnosť pohraničné kontaktné miesto, ktoré bude podporovať rýchle vykonávanie navrhovaných opatrení.

Cieľom je preukázať, že pohraničné regióny môžu zvýšiť svoj prínos k sociálno-hospodárskemu blahobytu občanov EÚ, pričom sa zároveň stávajú „živými laboratóriami“ európskej integrácie v prospech európskych regiónov a ich obyvateľov.